

et dignissimam charitatem. *Vita* l. II, c. II.

S. Homobonus ad aram B. Virginis omnia Sacra audiebat, et ibidem post Sacrum, et communionem expiravit. *Nadas in anno Euc. hebdom.* XXXVI, n. 9.

Lotharius Imperator ternas quotidie Missas audiebat. *SIGON. l. II, de regn. Ital. l. VI, revel.* LXXXVI.

S. Birgitta vidit ignem de celo super altare descendere, et in pane agnum vivum, et in agno faciem quasi hominis inflammantem, et denique in elevatione juvenem mirae pulchritudinis, qui dixit: Benedictio vos credentes, non credentibus ero iudex.

Anno Domini 1583, triginta acri Japonenses in eadem domo Funai decumbentes, cum impetrasset, ut Sacrum coram ipsi gereretur, eo peracto omnes sani surrexerunt. *Tno. Bozius l. IV, de Sionis Eccl. II.*

Capitaneus quidam Ducis Galeatii nunquam ab inimicis, qui tamen illum continuo insequantur, capi potuit, quamdiu quotidie Missam audierat; donec tandem eo semel omisso occisus est. *PINELIUS l. II, de miss. II.*

SACRIFICII MINISTERIUM. — S. Osualdo Episcopo Wigoriensi Missam celebrante, cum minister illius visione admiranda tandem fuisset extra Sacellum, Angelus illius officium supplavit, et ad singula verba Sacerdotis de more respondit. *SCRIVAS in vita* XXVI.

S. Thomas Aquinas quotidie post Sacrum a se celebratum, etiam alteri celebranti ministrabat. *Idem VII, Mart.*

S. Mechtildis vidit animam ejusdem conversi in magna claritate, eo quod speciali devotione et studio, ubicumque poterat, ad altare serviebat. *BEIRLICK, tit. Sacris. f. 43.*

Petrus juvenis Religiosus, cum Abbati suo ministrans; absolutionem de more devotius acciperet, vocem de celo dicentem sibi audivit: Dimissa tibi sunt omnia peccata tua. *Ibid.*

Joannes Rheatinus, ob ministerium sacrificantibus sedulo impensum, aliquot diebus Philomelam suaviter ante fenestras cantantem audivit, per quam se ad Paradisum invitari dixit. Hinc paulo post ad Missam ministrans, visa super altare luce divina, egrotare cepit, et magna cum devotione obiit. *Ibid.*

Sebastianus Rex Lusitanie singulis sabbatis post Missam publice auditam, privatim

altari ministrabat. *BERRID. in epist. dedic. t. III.*

Cum quaedam virgo Missam audiret, et Sacristanus post Evangelium recessisset, dicente Sacerdote: *Per omnia secula seculorum*: audivit ipsam B. Virginis imaginem respondentem. *CEESAR. l. VII, mir. c. XXI.*

De F. Joanne Parmensi sic scribit Chronicon Minorum: Factum est, ut diuturnioribus antelucanis precationibus fatigatus, ita somno oppressus jaceret, ut hora etiam ministrandi Sacro proxima nihilominus consopiretur. Interea vir sanctus ministrum perquiri, nec reperit; Sacris se accingit peragendis, spe ministri proxime more suo venturi. Hora constituta aderat, nec comparebat Frater, adest Angelus, et fit minister, vultu ac veste referens Religiosum. Sacrificio ad finem ducto adhuc quiescens frater, in somnis se a Fratre Joanne accersitum percipit; excitatur, Sacerdotem adit, et ait: Placeatne Pater Sacrum facere? Tunc vir Dei cognovit, Angelum, non Religiosum, Sacrum ministrasse. *CHRON. min. t. II, l. I, XXXVII.*

P. Franciscus Mastrilli, dum in urbe studiis vacaret, quodam vacantium die ad domum abiit Professam Societatis Jesu ingressusque sacerdotem, Patrem Evangelistam de Gatti, ut jamjam celebraret, procinclum reperit, sed clerico ministro destitutum; quare ille suum obtulit servitium. At discretus Pater primitus repulsam dedit, dicendo, diem illum studentium recreationi destinatum esse, ideoque tardius cum ad villam venturum cum reliquis, maxime cum ipse celebrans in Missa admodum prolixus esset, nihilominus adolescens suae insistens petitioni, contentionem vicit, ad altare ministraturus abiit. In Memento igitur ministrum remuneraturus celebrans, ipsum efficaciter commendavit Deo, quatenus hujus actionis merita speciali aliquo praemiaret favore. Post multos vero annorum circulos dictus Mastrilli in Goa causam S. Francisci Xaverii sepulchrum orans causam petiit, quare toto inter alios, se longe capaciores, ad illam Japoniae Missionem, tot S. Patris prodigiis comprobata, electus fuisset a Deo; cui respondit Sanctus, id factum fuisse in remunerationem ministerii, et servitii illius, quod ante tot annos, tali die, Neapoli praestiterat, Missae ministrando Patris Evangelistae, in qua Pater ille magno cum fervore oraverat pro eo; quo audito,

relationem subito per litteras Neapolim eidem misit Patri, immensas pro ejus intercessione gratias agens. Et sane qui martyrii illius coronam servitio dicto radicaliter ascriberet, nequaquam a vero aberraret, praesertim si sequentis orationis secretae enucleatis considerentur verba. In tuorum, Domine, pretiosa morte justorum Sacrificium illud offerimus, de quo martyrium omne sumpsit principium. *MANET disc. x, n. 3.*

Fuit in civitate Suvolensi meo tempore (inquit Thomas a Kemp.) civis quidam, Hermannus de Oever nomine, dives et honestus, pius et misericors super pauperes, atque in hospitali S. Spiritus fidelis infirmorum, et egenorum procurator. Hic quadam turbatione orta in civitate contra eum, et quosdam concives ejus, confugit ad Monasterium nostrum in monte S. Agnetis virginis, hospitandi gratia. Qui pro sua probitate, et mansuetudine susceptus est, et benigne tractatus cum multa charitate, et fraterna benevolentia. Modico autem tempore transacto, didicit *Confiteor* legere, et Sacerdoti ad Missam ministrare, licet jam senex esset, et litteras penitus ignoraret: quod cum tanta diligentia, et devotione fecit, ut aliis aliunde occupatis, saepe bis vel ter uno die Sacerdotibus ad Missam libenter et alacriter ministraret. Siquidem venerabili Patri nostro Wilhelmo Vorm. Ker, tunc temporis Priori domus nostrae, speciali amatori S. Agnetis, frequenter infra summam Missam, choro canente, ipse retro in Ecclesia, superpelliceo indutus, magno cum affectu ministravit. Nondum enim sua resignaverat, sed sicut hospes et amicus fidelis inter fratres in ambitu claustrum habitabat. *THOMAS KEMP. p. 3, ser. ad Novit. VII, n. 21.*

PENE INDIGNE SACRIFICANTUM. — In Teutonice partibus Presbyter quidam, dum religiosam vitam agere videretur, et pene quotidie sacra Missarum solemnia celebraret, dumque sibi minus caute provideret, hostis antiqui insidias incurrit, et in turpem sed occultam peccati foveam, carnis delectationem, delapsus est. Sanctimoniali namque quamdam, dum imprimis visitationis gratia adiret, ad postremum assiduitate colloquii, et incauta familiaritate allectus, miserabili casu in illam incurrit. Qui cum post lapsam ad cor redire, et quam citissime redire debuisset, propriis facibus delectatus diu converti distulit, et peccatum peccato adjungens, usum peccandi fecit, sic-

que longum funem, quo arcus stringeretur, assidue peccando contextit. Cumque in luto scelerum volutaretur, non verebatur tamen ad altare Domini irriverenter accedere, et Sacramenta redemptionis nostrae, Missam frequentius celebrando, temerare. Quod cum longo tempore, abjecto Dei timore, agere non formidaret, iram pariter, et misericordiam Domini, ut subjecta declarant, erga se miserabiliter pensavit. Nam cum, et scelus non desereret, et Sacra divina impuris manibus (ut saepe dictum est) attraheret, contigit quadam die, dum usque ad perceptionem sacri Corporis Christi, totam de more Missam explicasset jamque se ad Sacramenta ipsa sumenda pararet, repente Caro Christi cum Sanguine, tam immundum ultra non ferens habitaculum, ab ipsis jam pene tenentis manibus evanuit: admirans ille, et obstepescens, ab altari citissime, missa finita, recessit. Cumque indignationem Domini, tam evidenter signi ostensione, circa se commotam cognosceret, volens tamen hoc certius comprobare, secundo Missam aggressus est. Cui universa, ut prius, peragenti, cum ad Sacramenta sumenda ventum esset, simul omnia, ut prius, subtracta sunt. Jam vero, ut dignum erat, in metu et trepidationem non modicum ductus, ut de toties repetito miraculo jam absque ulla hesitatione certissimus redderet, tertio quoque, quod jam bis contigerat, attentare veritus non est: sed, cum omnibus, ut ante, peractis, jam sollicitior, quae apposita erant, oculis observaret, et manibus contractaret osque ad sumendum aptaret, subito oculis, manibus, et ori, tertio invisibiliter sublata disparuerunt. Tandem igitur tam evidenti miraculo tremefactus Presbyter, se pessime egisse, seque terribilem Dei iram incurrisse, absque ulla dubitatione cognoscens, et qualiter evadere ex tanto periculo posset, sollicitus cogitare cepit. Ultimum ergo peccantibus remedium esse sciens poenitentiam, id eam toto corde confugit, et proprium Episcopum adiens, ei cuncta, quae fecerat, quaeque contigerant, cum lacrymis multis patefecit, impositumque sibi ab eo laborem poenitendi toto animi nisu, tam devote, quam constanter, exereit. Jejunia namque, et vigiliis, verberibusque et variis cruciatibus, jumentum lascivium, hoc est, corpus suum, secundum Apostolum, castigans, qui concupiscentias suas sequendo reprobatus factus fuerat, eas in se ipso damnando electorum numero

adjungi elaborat. In qua corporis et cordis contritione multo tempore emenso, cum ejus mentem de venia præsumere securior jam conscientia suaderet, adiit Episcopum, et quid egerit indicans, utrum, ut ante consueverat, ad Sacra accedere auderet, consult. Qui nondum plene Deo reconciliatum metuens, ut adhuc poenitentiae insisteret, admonuit, quatenus dignis poenitentiae fructibus Deo exhibitis, purgator et securior congruo tempore, altaris Sacramenta, non ad iudicium, sed ad salutem percipere posset aeternam. Acquievit ille salubri admonitioni, et ad proposuit poenitentiae reversus, tota carnis et spiritus virtute ad fores divinae pietatis pulsabat, et spiritu contribulato, lacrymisque indeficientibus, iram Domini in misericordiam converti eogebat. Quid multa? longo rursus temporis spatio in hac poenitudine transacto, ad Episcopum rediit, eique ut patri secreto cuncta pandens ut Sacramentorum participes esse meretur, suppliciter deprecatus est. Cujus conversionem jam Deo acceptam, tam ex his, quae ab eo audierat, quam ex his, quae in eo videbat, confidens, ut Sacerdotale officium aggrediretur, assensit. Quod ille de Domini bonitate, et conscientiae testimonio confisus, non jam praesumptione, sed devotione implere curavit. Accedens itaque ad altare, totumque se lacrymis et contritione cordis immorans Deo, usque ad perceptionem Sacramentorum universa rite peragens pervenit. Et ecce novo et inaudito nostris dumtaxat saeculis miraculo, trium ante dictarum Missarum panes, qui indignae sumere volenti sublati fuerant, caelitus allati sunt, eoque jam divino iudicio ad haec sumenda digno facto, ante eum super altare positi apparuerunt. Cumque etiam oculos in calicem admovisset, conspexit pene usque ad summitem sanguine repletum, et illarum Missarum detrimenta ad istius provenisse augmenta. Admiratus igitur, et toto hominis interioris júbilo Deo gratias agens, suamque poenitentiam susceperat, ac Domini Majestatem placatam cognoscens, certus factus est de Domini misericordia, et qui unum apposuerat, quatuor panes, immo unum Christi Corpus et Sanguinem cum multa ut dignum erat, exultatione percepit. BREDEN, *bach.* 1 I, XLV.

In vita Hugonis Lincolnensis Episcopi, qui ante trecentos annos virtutibus pastoralibus ornatissimus apud Anglos floruit, sic

Surius ex antiquo scriptore scribit: In villa, inquit, quadam Sacerdos erat vitae valde dissolutae; quem hoc ordine divina bonitas ad poenitentiam vocavit. Celebrans ille Missarum solemniam, manibus cepit indignis Regem tractare majestatis: cumque venisset ad illum locum, ubi hostia frangenda erat, sanguis protinus emanavit; territus ille, vitam mutavit in melius, cunctisque audire volentibus factum publicavit. Accidit autem B. Hugonem per eam villam iter facere, Sacerdotemque accersitum, non propter miraculum, sed ob vitae sanctitatem, de quibusdam spiritualis vitae studiis interrogare. Tanta enim poenitentiae austeritate pristina vitam jam correxerat, ut sanctum eum fama cunctis proclamaret; cumque sancto Episcopo narrasset prodigium, quod ipsi acciderat, hortatus est eum ut eruerem ipsum tanquam veritatis testem inspiceret, sed poenitus non acquievit. Quinimo famulis suis idem suggerentibus ita fertur respondisse: Habeant ipsi signa infidelitatis suae; nobis autem, qui vere credimus, sub speciebus sacramentalibus verum Corpus, et Sanguinem Christi contineri, signa quid proderunt? Quosdam etiam abire volentes, ut viderent, durus objurgabat, quod non devotione, sed curiositate id facerent, siquidem scriptum noverat: *Beati qui non viderunt, et crediderunt.* STATUS, 17 Nov.

In Paraguaría, cum puer quidam decennis Missam die festo neglexisset, coetanei pueri in foro concilium congregantes, convitiis, pugnis ac verberibus, velut daemones mancipium, affliciebant, et ne contaminarentur, a suo coetu proscribebant. *Annus Paraguar.* 1627.

Perusiae, cuidam die festo Sacrum audire nolenti Daemon cervicem frangens dixit: Quia noluit audire Missam in Dei templo, audies lamentationes in inferno. SEORTIA DE MASSA. I. II, c. XX, n. 4.

Regis Congensis socero christianis adscripto tanta erat Divini hujus Sacrificii reverentia, ut, cum Sacerdoti Sacris operam danti puer unus ex aesculis, ad saeculi fores licentiori joco inter sodales obstrepisset, eum juberet e vestigio morte mulctari: nec evasisset, nisi adolescentis minime mali nondum satis maturam aetatem obtendentes intercessissent. *Idem anno 1484.*

Cum auriga impie Drahomirae Boleslavi Regis nutricis forte audiens pulsari in vicino templo ad elevationem, e curru des-

cendisset ad videndum et adorandum Domini corpus, Drahomira eum execrans una cum curru et sociis absorpta est. SURIUS, in *vita S. Venestai*, c. XVII.

EXEMPLA DOMESTICA.

S. Ignatius dicendo Missam adeo inflammabatur, ut tota ejus facies ruberet instar cancri cocti: tantoque ardore aestuabat, ut quandoque ab altari alienis manibus deportari in cubiculum debuisset, unde nisi validi esset viribus, sacrificare non poterat. Semel in die natali duo continua Sacra legens, in lethalem morbum incidit. LANEIN. *opusc.* XIII, n. 55.

S. Franciscus Xaverius, cum ad consecrandam, et sumendam Eucharistiam venisset, manantibus gaudio lacrymis ora complebat sinumque. Tantus porro Divinae pietatis sensus in pronuntiatione, vultu, totoque corpore eminebat, ut in circumstantes redundaret, eosque pia quadam admiratione defigeret, rerum omnium oblitos. Nec defuerunt, qui dicebant, eum, cum rem divinam faceret, sublatum a terra visum. *Vita.* 1. c. v.

S. Franciscus Borgia sacris operaturus, horas aliquot precationi impendere, seque probe excutere solebat. Quotidie item confessus rem divinam faciebat. In media liturgiae parte, lacrymas illi ubertim fluere solitas observatum. Post Sacrum gratias diutius agere solebat, ut non nisi aegre ad prandium, et cum suspiriis duceatur. Iter faciens, quo Sacrificium Missae facere liceret, vel ad duo millia a via decedere non dubitabat, et diversorii incommoda libenter ferre, ut Sacris operari postridie liceret. *Vit.* I. IV, c. IV, n. 11 et 14.

P. Petrus Faber liturgiam omnem distinguebatur in tres partes, quae tribus temporibus Christi responderent. Prima ab exordio usque ad consecrationem, tempore ante adventum: altera ad communionem, commorationi in terris: tertia ad finem ultimum, temporis ab ascensu. Atque in singulis partibus, hisce consentaneas temporibus exercebat petebatque virtutes. *Vit.* I. II.

P. Leonardus Lessius simul ac primo mane et strato abierat, meditando, orando, suspirando, eo usque se occupabat, dum a ministro sub horam septimam ad Sacrum evocaretur. Interea nec litteras ad se delatas

reserare, nec colloquium nisi necessarium admittere, nec cubiculo, vel aspera etiam hyeme abire, ne forsitan alienae cogitationes obrepent. Is erat sacrificantis habitus, qui adstantes ad compositionem, devotionemque permoveret; vultus hilariter modestus, oculi pie demissi, incessus gravis, statura erectus, inclinatio profunda, pronuntiatio integra, distincta, clara, affectu plena. Animo sic praesens erat viresque omnes ita expegebat, ut oppido lassus, finito Sacrificio vix consisteret. A Sacrificio per horam integram cum sancto, quem receperat, hospite, se occupare solebat. Vidisses illum in ipso Sacrificio praedoloris acrimonia, quem commoli calculi procreabant, dentibus infrendere, ingemiscere, lacrymari, contorquere membra; pergebat tamen generosus luctator, donec peracto Sacrificio non sine sudore, et interdum non sine sanguine victoriam referret. C. III, *Vit.* c. XI.

P. Ludovicus de Ponte tantum hujus cibi desiderium habuit, ut annis quadraginta quinque, una solum die, paulo ante mortem abstineret non absque dolore. Fessus est autem, sub Sacrificio animam suam tam copiosis deliciis fuisse perfusam, ut in ipsum corpus redundarint, alias vero repentinis motibus amoris, humilitatis, laudis, et aliis non sine teneritate cordis commoveri, ita ut exclamare cum Regina Sabaea posset: *Beati servi tui, qui hic stant coram te semper.* *Vit.* I. II, c. IX.

P. Balthasar Alvarez magna se diligentia ad Sacrificium Missae praeparabat, studendo maximam conscientiae suae puritatem habere: saepius eam in die examinans, snosque defectus frequenter confitens, et aliquod temporis recollectioni tribuens, antequam ad celebrandum accederet. Numquam illud intermittebat, etsi multae occupationes, et impedimenta, imo et incommoditates, ac magna pericula in itinere intervenirent. Faciebat autem diu, et cum tanta quiete, ac devotione ut etiam in auditoribus eam excitaret. Et quidam e nostra Societate fassus est, se, cum saecularis esset, ad eam ingrediendam fuisse permotum, cum videret devotionem, modestiam, gravitatem, ac tantam totius hominis compositionem in officio Divino, quod in sacra hebdomade peregrit. Et S. Theresia audiens quondam Sacrum illius, vidit eum toto tempore, quo Sacrum durabat, habuisse in capite diademata quoddam magni splendoris, indubitatum indi-

cium magna charitatis ac devotionis inter-
nae, qua Sacrum faciebat. *Vit. c. vi, § 1.*

P. Jacobum Alvarez celebrantem visus est
Christus suavissime amplecti, et fassus est
ipse, affectus vehementer se jam prope fuisse
confectum. *Biblioth. Script.*

P. Gonzalus Sylveria tanto affectu Missam
celebrabat, ut quandoque in extasim raptus,
quid, quoque loco dicendum esset, a ministro
querere cogebatur; quandoque vero a se
abstractus, relicto sacario, sicut erat sacris
vestibus indutus, ad cubiculum perrexit.
Vit. l. III, c. 1 et II.

P. Sebastianus Barradius ad Missae cele-
brationem se plerumque duabus aut tribus
horis, orando, examinando preparavit. Post
Sacrum, longissimum tempus ad prandium
usque protrahabat; in ipso Sacro horam ad
minimum insumebat, cumque ad commu-
nionem veniret, tum vero sacram hostiam
tremulus tenens, colloquio suspiriis inter-
rupto, totum se lacrymis madefaciebat. *In
narratione itinerario praefixa.*

P. Franciscus Suarez Sacris operabatur
quotidie, etiam in itinere; neque illum aut
viarum labor, aut haereticorum loca amo-
vere poterant. Dicenti alicui laboriosum esse
quotidie Sacrum facere: Minime, respondit;
quae enim alia hora in vita plenior est sola-
tium, et voluptatis? ea quoties carere cogor,
exarescit animus, divina dulcedine destitutus.
Vita. to. de Angel. praefixa.

Joannes Berckman jussus ministrare Sa-
cerdoti incommoda studiis hora pluribus id
mensibus egit, nihil unquam questus. Alias
Patri aegro inservire jussus, qui Sacris in-
certa pro valetudine hora operabatur, cum
aeditus molestiam illius dolere diceret: At
mihi, inquit, numquam molestum est Sacris
ministrare. *Vit. pag. 134, par. I.*

Novi ego in Societate unum, inquit Nico-
laus Lancizius, cui Sacrum devotissime di-
centi, visi sunt duo Angeli ministrare in-
star diaconi et subdiaconi, et dum elevaret
S. hostiam, manus ejus sustentare, dum at-
tolleret. *Opusc. XII, l. II, n. 210.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut scriptura, quam facit
indimagister ducens manum rudi puero,
non est deterior ea, quam facit ducens ma-
num alteri scribendi gnaro, nec eleemosyna
domini dantis deterior est, si famulus, per
quem eam distribuit, est improbus; ita nec

Sacrificium Missae minus efficaciae habet,
etsi per Sacerdotem improbum offeratur.
FABR. conc. IV, in Dom. I, Pent. C.

Sicut Rex in suo palatio vult omnia se
digna, famulos scilicet, vestes, et vasa; ita
Christus quoque in sacrificio suo non nisi
mundissima quoque, et nitidissima deside-
rat. *Ibid. litt. D. n. 8.*

Sicut posito corpore Christi in sepulchro
adstitisse leguntur Angeli; ita etiam con-
secrationi Dominici corporis assistere sunt
credendi. S. CHRYS. *hom. III, in c. 1, Eph.*

UTILITAS. — Sicut Christus orando pro no-
bis in coelo, et vulnera sua Patri ostendendo
impetrat nobis gratiam ad omnia; ita cum
eiusdem passio Patri representatur in sacri-
ficio, impetrat et alia quaecumque beneficia,
FAB. conc. VII, in Fer. III, Pentec.

Sicut Job per singulos dies offerebat Deo
holocausta, ut, si forte filii ejus peccaverint,
eisdem propitiaretur; ita, et Ecclesiae quoti-
die gratissimum Sacrificii Missae holocaustum
pro salute filiorum offert. *Anonym.*

DIGNITAS. — Sicut sole oriente stellae se
abscondunt, quia earum lumen a sole mutua-
tum in ipso eminenter continetur; ita sa-
crificio legis novae incipiente, sacrificia ve-
tae legis desiderunt, quia horum omnium
excellencia et virtus in illo eminenter conti-
netur. *Concill. Trid. sess. XXI, c. 1.*

Sicut is, qui cuprea, aut argentea moneta
oblata est, facile illas spernit, si aurea illi
offeratur; ita quia Sacrificium novae legis
continet omnes excellentias antiquorum, omnia
illa fastidit Deus, et hoc solo delectatur.
FABR. conc. IV, in Do. I, post Pent. c. 1.

MOTIVA.

NECESSITAS. — Nam, teste S. Paulino,
ubique praesenti latent laquei, ubique stricti
sunt gladii; inter insidias et pugnas vita
transigitur, et per ignes dolose cineri sup-
positos ambulamus; merito ergo Sacrificio
indigemus, pro quod a tantis periculis libe-
remur, et contra lapsum roboremur. *Epist.
de gazoph.*

UTILITAS. — Nam 1. hujus oblatione pla-
catus Dominus, gratiam et donum poeniten-
tiae concedit, et crimina ac peccata ingentia
dimittit, teste Tridentino. 2. Etiam poe-
nam temporalem peccatis debitam remittit;
non enim, ut idem concilium ait, solum pro
fidelium vivorum peccatis, penis, satisfac-
tionibus, et aliis necessitatibus, sed et pro

defunctis in Christo, nondum ad plenum
purgatis, rite juxta Apostolorum traditionem
offerunt. (*Sess. XXI, c. II.*) 3. Impetrat quas-
cumque gratias, tum spirituales, tum tem-
porales, tum quia Christus in hoc Sacrificio
omnia sua merita Patri aeterno offert, tum
quia omnibus, qui Sacrificio assistant aut
cooperantur, intercedit, tum quia totius Ec-
clesiae, et privatae cujusque peccata, Christi
meritis et precibus unita concurrunt. 4. Compensat,
quatenus Eucharisticum, gratitudi-
nem, quam Deo pro innumeris beneficiis de-
bemus. *Ibid.*

DIGNITAS. — Quae colligitur tum *ex re ob-*
lata, scilicet Christo, quo nihil est excellen-
tius, uti B. Virgo S. Birgitte revelavit di-
cens: Humanitas Christi fuit in meo corpo-
re, et suscepti de me carnem et sanguinem:
ideo ipsa est res pretiosissima, quae unquam
fuit, et est. (*L. I, revel. c. XIII.*) Tum *ex per-*
sona offerente: non enim, ut S. Chrysostomus
ait, sunt humanae virtutis opera haec,
quae proponuntur; qui tunc ipsa fecit in illa
caena, idem et nunc quoque facit. Nos mi-
nistrorum tenemus locum; qui vero sancti-
ficat ea et immutat, ipse est. Laice, cum Sa-
cerdotem videris offerentem, ne ut Sacerdo-
tem esse putes hoc facientem, sed Christi
manum invisibiliter extensam. (*Ho. LXXXIII,
in Matth.*) Tum *ex persona cui offertur*: qui
est solus Deus: Quia per Sacrificium hoc
testificamur, inquit S. Thomas, Deum esse
primum creationis principium, et ultimum
beatitudinis finem, atque supremum rerum
omnium Dominum, cui in signum debita
nostrae subjectionis et honoris, aliquid sen-
sibile offerimus, ad significandum per rem
sensibilem oblatam, interius spirituale Sa-
crificium, quo anima seipsam offert Deo in
sacrificium, sicut principio suae creationis, et
sicut fini suae beatificationis, quod nulli crea-
turae convenire potest. (*II, II, q. LXXXV, ar.
1 et 2.*) Unde non constituimus, inquit concilium
Tridentinum, Martyribus templa, sacer-
dotum, sacra, et sacrificia; quoniam non
ipsi, sed Deus eorum nobis est Deus. (*Sess.
XXI, c. II.*) Tum *ex ipsa oblatione*: quia sub-
stantia tota destruitur, accidentia manent
sine subjecto, Christi Corpus, et Sanguis, et
Anima, et tres Personae Divinae constituuntur
intima praesentes, et quidem in quavis
minima particula aut guttula, et praeter haec
omnia, a sumente non concisus, non con-
fractus, non divisus, integer accipitur. Nulla
rei fit scissura, signi tantum sit fractura,

nee signatus minuitur, ut S. Thomas loqui-
quitur. (*In sequent. festi corp. Christi.*) Tum
ex ipsa representatione: nam, teste Triden-
tino, una eademque est hostia, idem nunc of-
ferens Sacerdotum ministerio, qui seipsum
tunc in cruce obtulit, solo offerendi ratione
diversa, quia in Divino hoc Sacrificio, quod
in Missa peragitur, idem ille Christus conti-
netur, et incremente immolatur. *Sess. XII,
c. II.*

MEDIA.

Altissimum sensum de sacrificii hujus praesentia
concepere, cumque in finem sibi per-
suadere, quod per unius Sacrificii oblationem
gratius praestet Deo obsequium, quam si
omnes possibiles virtutum actus eliceret,
et omnia excoGITabilia tormenta ex amore
Dei quis sustineret. Hinc Urban. VIII, in
quodam diplomate ait: Si quid est in rebus
humanis plane Divinum, quod nobis super-
nari cives (si in eos invidia caderet) invide-
re possent, id certe est sacrosanctum Missae
Sacrificium, cujus beneficio sit, ut homines
quodam anticipatione in terris possideant
caelum, dum ante oculos habent, et manibus
contrectant ipsum nunc terraeque Condito-
rem. Quo magis est mortalius laborandum,
ut hoc tantum privilegium cultu, atque ho-
nore debite tueantur, caveantque Angelos
negligentiae osores, qui sunt aemuli venera-
tionis. *In Missa novo anno 1634, recognitio.*

Firma fide credere, eum ipsum nunc de-
cretis per consecrationem adduci, tangi,
adorari, manducari quem ipsa B. Virgo in
utero suscepti, peperit, lactavit, et educa-
vit.

Imaginari sibi, quod tempore Sacrificii
B. Virgo Filium suum, licet panis specie-
rum Eucharisticarum involutum, perinde in
manus offerat, ac olim S. Franciscus, B. Sta-
nislao, aliisque Sanctis obtulit.

Considerare se Angelis Sacrificio assisten-
tibus circumdatum, et supra se Patrem aeternum
summo cum desiderio expectantem hujus
Sacrificii gratissimi oblationem.

Ex una parte considerare, quot beneficiis
a Deo acceptis ad grati animi officium obli-
gatur: quot peccatis eundem offenderit,
quantisque necessitatibus tum spiritualibus,
tum corporalibus prematur; ex altera vero
parte ponderare, quod hoc Sacrificium
Eucharisticum, Propitiatorium, et Pacificum

perfectissimum, per quod omnes prædicti fines modo excellentissimo obtineantur.

Frequenter animo versare exempla Sanctorum Sacerdotum, summo cum fervore, ac devotione hoc Sacrificium offerentium, ut vel horum calore tepiditas animi in sacrificio hoc offerendo concepta inflammetur, et incalescat.

ASCETICA.

Novem præcipue specialiter circa Sacrificium Missæ bene cognoscere, aliisque inculcare debet Asceta. Primum est, ut bene cognoscat necessitatem sacrificiorum in quavis lege institutorum, quam quidem bene ostendit Sanct. Thomas dum ait: Naturalis ratio dicitur homini, quod alicui superiori subdatur propter defectus, quos in se ipso sentit in quibus ab aliquo superiori eget adjuvari et dirigi, et quidquid illud sit, hoc est, quod apud omnes dicitur Deus. Sicut autem in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subdantur, ita etiam naturalis ratio dicitur homini secundum naturalem inclinationem, ut ei, quod est supra homines, subjectionem, et honorem exhibeat secundum suum modum. Est autem modus conveniens homini, ut sensibilibus signis utatur ad aliqua exprimenda, quia ex sensibilibus cognitionem accipit, et ideo ex naturali ratione procedit, quod homo quibusdam sensibilibus rebus utatur, offerens eas Deo in signum debitæ subjectionis et honoris, secundum similitudinem eorum, qui Dominis suis aliqua offerunt in recognitionem domini. Qua supposita veritate, sequitur naturaliter, quod homo ad suam Deo exhibendam protestandamque subjectionem, sacrificium ei offerre debeat. Quale autem Deo gratius, efficacius, utiliusque, quam hoc incrementum, offerri poterit, quod omni momento (ntpole iuge sacrificium) Ecclesia sancta per suos offert filios? S. THOM. II, II, q. IXX, a. I.

Secundum est, ut bene cognoscere student discrimen inter sacrificium Crucis, et Missæ; quod quidem Tannerus sequentibus verbis assignat: Sacrificium crucis erat meritum, satisfactorium, et impetratorium, vere, et proprie: quia Christus tunc mortalis erat, et mereri: et satisfacere poterat. Sacrificium Missæ proprie solum est impetratorium, quia Christus nunc immortalis, nec mereri, nec

satisfacere potest. Cum autem dicitur propitiatorium, vel satisfactorium, id intelligendum est ratione rei, quæ impetratur. Dicitur enim propitiatorium, quia impetrat remissionem culpæ; satisfactorium, quia impetrat remissionem pœnæ; meritum, quia impetrat gratiam benefaciendi, ac merita acquirendi. TANN. tr. IV, d. v, q. IX, dub. IV, n. 84.

Tertium est, ut dignam de hujus Sacramenti efficaciam æstimationem concipiat: de qua Osorius sic loquitur: Statim ut placare possis Deum, placare eum munere dato ingenti, offer illi Christum, ejus merita, et satisfactionem. Plus ille Patri placuit, quam tu displicere poteris, et universus mundus. Dic ergo Patri: Indignus ego venia sum; peccavi super numerum arenarum maris: sed ecce, Filium tuum, quem mihi dedisti, tibi offero, qui plus tibi placuit, quam ego displicuerim, majora ejus sunt merita, quam peccata mea. Oson. tom. IV, de Sacrificio.

Quartum est, ut bene cognoscat, summam ad hoc Sacrificium digne offerendum puritatem requiri, cujus necessitatem S. Epiphanius sic ostendit: Serpens, cum venerit ad bibendam aquam; priusquam bibat, extra fontem evomit venenum suum, et postea bibit: ita et nos, quando ad altare Dei accedimus, seponamus venenum pessimum; venenum vero animarum nostrarum est odium, invidia, rapina, concupiscentia carnalis, et omnia alia peccata, quæ æternam nobis mortem conciliant. Omnes domestici ad Jacob Patriarchæ familiam spectantes, mox ut altare illud erigendum esse intellexerunt, promptissimam Jacob exhibuerunt obedientiam; dicit enim Textus: Dederunt ergo ei omnes deos alienos, quos habebant, et inanes, quæ erant in auribus eorum; at ille infodit ea subter terebinthum. Quo exemplo omnes merito imitari debent Christiani, ut sacro altari cum fructu assistere possent, sepeliendo subter terebinthum, id est, sub arbore crucis, omni inordinati affectus idolum; Missa etenim nihil est aliud, quam viva quedam effigies, et representatio Sacrificii cruenti, et crucifixionis Christi (S. EPIPH. hæc. XXXVII.) Quod confirmans S. Augustinus apte declarat mysterium, cur sancta Mater Ecclesia fideles, omnibus diebus festivis et solemnibus, quibus ad Missam audiendam singuli obligantur, ab operibus servilibus abstinere, et feriari voluerit: nimirum ut ab omni negotio, et strepitu mundi expediti, tanto possent

promptius vacare animarum salutem: Sciendum est, inquit, quod ideo a SS. Patribus constitutum est Christianis, et mandatum, ut in solemnitatibus Sanctorum, et in Dominicis diebus otium haberent, ut a terreno negotio vacarent, et paratiores ac promptiores essent ad divinum cultum, relinquereque eo tempore terrenam sollicitudinem.

Quintum est, ut bene cognoscat reverentiam, qua par est Sacrificium hoc administrari, quam optime insinuavit S. Franciscus Seraphicus, dum suos his verbis est allocutus: Videte, Fratres Sacerdotes, dignitatem vestram, et estote sancti, quia ipse sanctus est: et sicut super omnes propter hoc mysterium honoravit vos Dominus Deus, ita et vos propter hoc mysterium diligite eum, reveremini, et honorate. Magna miseria, et miseranda infirmitas, quando ipsum sic præsentem habetis, et aliquid aliud in toto mundo curatis. Totus homo paveat, totus mundus contremisceat, et totum cælum exultet, quando super altare in manibus Sacerdotis est Christus Filius Dei vivi. O admiranda altitudo, o stupenda dignatio, o sublimitas humilis, quod Dominus universitatis Deus, et Dei Filius sic se humiliat, ut pro nostra salute sub modica panis formula se abscondat! (Opusc. S. Franc. Seraph. to. I, epist. XII.) Cui ad stipulans Cæsarius: Si Sacerdos legalis, inquit, oraturus pro salute populi, solus ingrediebatur in sancta sanctorum, et omnis populus, sicut de Zacharia legitur, erat foris expectans horam incensi, ne orantem impediret? quanto magis Sacerdos gratiæ, qui jam non corruptibile pro una gente Sacrificium, sed pro totius mundi salute, Patri offert Filium, summam in altari pacem requirit, et silentium? Unde B. Ambrosius post Evangelium monere solebat populum, ut a tussi, et omni inquietudine se temperaret tempore canonis, Magna profecto miseria, inquit S. Anastasius, magna scordia nostra est; nam cum in omni orationis ac deprecationis genere intentos nos ardentisque esse oportet, tum vero, vel maxime in illa divinorum operatione mysteriorum, et hujusmodi synaxi cum timore ac tremore assistamus Domino. Nunc autem neque pura oratione, neque contritis mentibus sensibusque offerentes utimur, lites, causas, resque vanissimas his inconvenientibus agitamus. (S. ANAST. de sac. Synaxi.) Unde recte concludit concilium Braccarense: Cum omne crimen, atque pecca-

tum oblati Deo Sacrificiis deleatur, quid de cætero pro delictorum expiatione Domino dabitur, quando in ipsa Sacrificii oblatione peccatur? Consil. Braccar. sess. III, c. 1.

Sextum est, ut bene cognoscat, quantum dematur de fructu Sacrificii hujus, si per malum Sacerdotem offeratur; qua de re sic loquitur S. Bonaventura: Omnes Missæ sunt æque bonæ, quantum ad opus operatum, una tamen est melior altera, quantum ad opus operantis. Unde melius est audire Missam boni Sacerdotis, quam mali, sicut in mensa corporali eundem cibum jucundius accipimus a mundo ministro, quam ab immundo. Unde Sanctus Ambrosius sic Deum allocutus est; Quoniam me peccatore inter te, et eundem populum tuum medium esse voluisti, licet in me aliquod boni operis testimonium non agnoscas, officium saltem dispensationis credite non recuses, ne per me indignum eorum salutis pereat pretium, pro quibus victima salutaris dignatus es esse redemptio. Ad quam veritatem confirmandam non parum conducet sequens exemplum, quod in vitis Patrum hunc in modum refertur: Solitarium quemdam statis temporibus convenire solebat certæ cujusdam Basilicæ Sacerdos, ut in Missa coram eo celebrata eundem communicaret. Hic vero solitarius tandem audita ab alio quodam sinistra de hoc Sacerdote relatione, sinistram quoque et ipse de eo formavit judicium: ac proinde eum idem Sacerdos pro sua consuetudine reverteretur ad dicendam Missam, et Eucharistiam Solitario ministrandam, bonus Eremita jam de hoc Sacerdote scandalizatus, eum a se repulit, nec ostium cellæ aperire voluit, quo viso Sacerdos recessit. Et ecce vox facta est ad Solitarium dicens: Tulerunt sibi homines judicium meum; et factus est velut in excessu mentis, et videbat quasi puteum aureum, et situlam auream, et funem aureum, et aquam bonam valde; videbat autem, et quemdam leprosum haurientem, et refundentem in vase, et cupiebat bibere, et non poterat, quia leprosus esset ille, qui hauriebat, et iterum vox ad eum dicens: Cur non bibis ex aqua hac? quam causam habet, qui implet? Implet enim solummodo, et effundit in vase. In se autem reversus Solitarius, considerans virtutem visionis, vocavit Presbyterum, et fecit eum, sicut et prius, sanctificare sibi oblationem. S. AMBR. or. præp. ad Miss., ser. IV.

Septimum est, ut bene cognoscat finem, et

scopum, ob quem hoc Sacrificium a Christo institutum est. Pro quo melius cognoscendo sciendum ex S. Thoma, triplex olim sacrificialium genus fuisse; 1. *Holocaustum*, quod totum comburebatur, ut significaretur, quod, sicut totum animal resolvebatur in vaporem, ita totus homo Dei domino subjectus esse debet. 2. *Sacrificium pro peccato*: cuius una pars comburebatur, altera in usum Sacerdotum cedebat, ad significandum, quod hæc expiatio Sacerdotum ministerio fiat. 3. *Hostia pacifica*: quæ Deo, vel pro gratiarum actione, vel pro salute, et prosperitate offerrentur, ex debito beneficii accepti, vel accipiendi, offerebatur, ideoque pars una Deo, altera Sacerdoti, tertia offerenti cedebat. His ergo tribus sacrificialium generibus nunc Sacrificium Missæ respondet, holocausto quidem, quatenus *Latreuticum*; sacrificio pro peccato, quatenus *Propitiatorium*; hostiæ pacificæ; quatenus *Eucharisticum*, vel *pacificum* est: cui triplici fini ex institutione Christi quartus illius, juxta illud Christi mandatum: Hoc facite in meam commemorationem. LUC XXII, 19, t. II, qu. CII, 3, ad VIII.

Octavum est, ut sciat solidum, et utilem modum, hoc sacrificium cum debita reverentia fructuque offerendi; qui quidem modus in tribus fere capitibus consistit: 1. *In digna preparatione*: quæ duplex est, remota, et proxima. Prior consistit tum in piissimo et sublimissimo sensu erga hoc divinissimum mysterium acquirendo: tum in assiduo conatu proficiendi in vitæ puritate, et sanctitate: tum in congruis gratiæ auxiliis ad hoc SS. Sacramentum sanete tractandum frequenter implorandis. Posterior consistit, tum in puritate conscientie per confessionem vel contritionem procuranda, et in proposito ac fervoris sancta sanete tractandi per pia suspiria instauratione. 2. *In digna celebratione*: quæ tria requirit, nimirum ut pronuntiatio, et quæcumque exterior actio non minus adificationis aliorum, quam propriæ devotioni serviat; ut eæ, quæ libertati Sacerdotis relinquuntur, actiones (uti sunt commemoratio vivorum, et defunctorum, adoratio hostiæ, et calicis, meditatio post sumptionem hostiæ) ad finem ab Ecclesia institutum dirigantur: ut in orationibus, et reliquis verbis ab Ecclesia in missali præscriptis affectus inclusi, maxime profunda demissionis, reverentie, amoris in adorando, et tangendo Christi corpore eliciantur. 3. *In digna gratia-*

rum actione post Sacrificium peractum: quæ consistit tum in ardentibus amoris, fidei, aliarumque similium virtutum actibus elicendis: tum in oblatione corporis et sanguinis Christi et sui ipsius cum omnibus potentiis, uti Thomas Kempensis loc. cit. pulchre ostendit, (L. IV, c. VIII et IX.) tum in suis, et aliorum necessitatibus commendandis, ut idem Auctor cit. c. IX, docet.

Novum est, ut sciat etiam solidum modum applicandi hoc Sacrificium, pro quo quidem quatuor agenda suadet Gavautus: 1. Ut intendat omni meliori modo prodesse iis, quorum Ecclesia in canone meminit, videlicet totius Ecclesiæ, Papæ, Episcopi ordinarii, circumstantium etc. 2. Ut provideat sibi de portione quoque debita, quam Theologi specialem vocant, nisi mali eam, quatenus remissionem penæ temporalis involvit, alteri transcribere. 3. Ut suffragari intendat maximo, quo potest affectu iis, quibus vel titulo stipendii, vel obedientiæ, vel alio simili obligatur. 4. Ut aliis etiam, quantum sine præjudicio priorum fieri potest, prodesse studeat, eosque specialiter Deo commendet. P. 8, tit. VIII, lit. p.

CONCEPTUS PRÆDICABLES.

Ex occasione thematis: *Hic calix novum testamentum est in meo sanguine*, (I. Cor. XI, 25.) ostendi potest veritas Sacrificii, et cum testamento comparari. 1. Quia in vitæ fine a Christo ex amore suorum liberorum erectum est, ut testatur S. Joannes dicens: Sciens Jesus, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem, cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos. (C. XII, 1.) 2. Quia habuit omnes solemnitates, et est coram duodecim Apostolorum, velut testibus, factum, ut septem validis rationibus, ad illius veritatem demonstrandam aptissimis, velut septem sigillis roboratum est, nempe testimonio legis veteris, legis novæ, Ecclesiæ, SS. Patrum, miraculorum, diaboli, tanto conatu illud nequiquam evertere molientis, hereticorum tum illud olim agnoscentium, tum frustra futilibus suis rationibus impugnantium, quæ vide apud Fabrum conc. III, in Dom. II, post Pentecost, fusiis explicata. 3. Quia nullum ex hæredibus præterivit, sed omnes summa cum charitate inclusit, et, quantum erat ex se, æquales hæredes instituit. Unde facile patet, quanti faciendum sit hoc testamentum,

quantoque affectu amoris et gratitudinis sibi applicandum.

Ex occasione thematis: *placebit Domino Sacrificium Judæ et Jerusalem, sicut dies sæculi, et sicut anni antiqui* (MALACH. V, 3.) potest ostendi præstantia Sacrificii ex eo, quod omnes fines, et excellentias veterum sacrificialium perfectissimo modo in se continet. Et 1. quidem sit *Sacrificium laudis* Deo gratissimum, utpote quo magis honoratur et delectatur, quam omnibus quorumcumque Angelorum aut hominum laudibus. 2. Sit *Sacrificium Eucharisticum*: quo nihil præstantius in grati animi signum offerri potest, unde S. David in spiritu hoc cognoscens dixit: Quid retribuam Domino, pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam. (Ps. cxv, 13.) 3. Sit *Sacrificium Propitiatorium*: ejus oblatione placatus Dominus gratiam et donum penitentiae concedens, crimina et peccata etiam ingentia dimittit; perinde ut olim Esau fratris sui Jacobi muneribus placatus est. (Con. Tr. Sess. xxii, c. II.) 4. Sit *Sacrificium Pacificum*: tanto majoris ad impetrandas quas-cumque gratias efficacit, quanto excellentior, Deoque gratior est hostiæ oblatæ titulus, per quem gratiæ tales petantur. 5. Sit *Rememorativum* SS. Passionis juxta illud Ecclesiæ: O sacrum convivium, in quo Christus sumitur, recolitur memoria passionis ejus! quæ fusiis explicata apud Fabrum conc. VII, in Fer. III, Pentecost.

Ex occasione thematis: *Tu es Sacerdos secundum ordinem Melchisedech* (Ps. CIX, 4), potest Sacrificium hoc cum Sacrificio Melchisedech comparari; 1. Propter offerentem, quia sicut Melchisedech fuit Rex Salem, id est, pacis, item Rex, et Sacerdos, sine patre, et matre, ac successore (ISAIA. IX, 16), ita Christus est Princeps pacis universalis Rex, et Sacerdos, sine patre quoad humanitatem, sine matre quoad summum Sacerdotium. 2. Propter rem oblatam, quia uterque panem et vinum obtulit, licet Christus multo excellentius. 3. Propter finem institutionis, uterque enim Sacrificium obtulit in memoriam beneficii, quo victoria de hostibus reportata, et amici ab interitu liberati sunt. Ostendatur proin, quomodo seipsum quisque offerre debeat, videaturque cum in finem cit. supra c. VIII et IX, lib. IV, Thomæ Kemp.

Ex occasione thematis: *Hoc facite in meam*

commemorationem: potest similitudo cruenti et ineruenti sacrificii ostendi, tum ex vestitu Sacerdotis, tum ex calice aliisque instrumentis, quæ adhibentur in hoc Sacrificio; tum ex cæremoniis ab Ecclesia institutis. Ex quibus inferri potest decere, ut nos quoque nunc, quæ olim post cruentum Sacrificium contigerunt, præstemus, et per veram quidem fidem dicamus: Vere Filius Dei erat iste: Deinde Christum pannis mundæ conscientiæ involvamus, et in corde nostro velut sepulchro novo reponamus. Vide Fabrum conc. III, in Fer. III, Pent. cæremoniis Missæ fusiis explicantem.

Ex occasione thematis: *Eamus, et sacrificemus Domino* (Exod. v, 7, l. IV), explicari potest multiplex fructus Sacrificii, eumque in finem sententia Thomæ Kempensis assumi, dum ait: Quando Sacerdos devote celebrat, 1. *Deum honorat* (et quidem perfectissimo modo, ut supra dictum est), (De Civit. c. v, § 3.) 2. *Angelos*, imo et omnes Sanctos, *letificat*, quia, ut S. Chrysostomus ait, magnus illis honor est, nominari Domino presente, dum mors illa perficitur, et horrendum sacrificium, et ineffabilia sacramenta. Hinc de nulla re magis, quam de hoc Sacrificio lætantur. (Ho. XXI, in acta.) 3. *Ecclesiam ædificat*, augmentum et auxilium eidem impetrandum. 4. *Viros adjuvat*, offerendo illi occasionem multiplicem fructum Sacrificii participandi. 5. *Defunctis requiem præstat*, liberando eos per hoc Sacrificium a penis suis. 6. *Et sese omnium honorum participem facit*, tam spiritualium scilicet, quam temporalium per hoc Sacrificium tum ex opere operato conferuntur, tum ex opere operantis obtinentur.

Ex occasione thematis: *Voluntarie sacrificabo tibi, Domine, quoniam bonus es* (Ps. LIII, 8), potest ostendi multiplex fructus auditionis Missæ. Et in priori quidem parte probari, quod etiam audientes offerant Sacrificium, uti clare indicat Sacerdos in Missa, dum ait: *Orate fratres, ut meum ac vestrum Sacrificium acceptabile fiat*. In quibus verbis, inquit S. Petrus Damianus, patenter ostenditur, quod a cunctis fidelibus, non solum viris, sed etiam mulieribus, Sacrificium illud laudis offertur, licet ab uno specialiter Sacerdote offerri videatur, quia quæ ille offerendo manibus tractat, hæc multitudine fidelium intensa mentium devotione commendat. In posteriori parte ostendatur, quam bonum sit tali modo sacrificare, seu Sacrificium

cio interesse; nam, 1. Bonum est Deo, ejus gloria miris modis amplificatur. 2. Bonum est Sanctis et Angelis, qui singulariter inde recreantur. 3. Bonum est audienti, qui innumeros fructus Sacrificii participat. 4. Bonum est adstantibus, qui inde ad pietatem se mutuo inflammant. 5. Bonum est animabus purgantibus, quæ maximum inde levamen percipiunt. Vide Fabr. conc. II, in Fer. III, Pasch. fusus fructus auditionis Missæ explicantem.

Ex occasione thematis: *In omni opere tuo præcellens esto* (Eccl. XXXIII, 23): dicatur, olim apud Ethnicos consuetudinem fuisse, ut ante Sacrificium semper clamaret et præco: *Hoc age*: magis proinde hoc observandum tempore nostri Sacrificii, atque adeo omnem adhibendam diligentiam, ut rite inersimus, si 1. audiamus *integre* Missam; nam et in Veteri Testamento Deus noluit Sacrificium sine cauda offerri; hinc S. Gregorius: Ille bene immolat, inquit, qui Sacrificium boni operis ad finem debite perducit actionis. 2. *Reverenter*: tam interiori scilicet, quam exteriori reverentia (L. I, mor. VI, ult.); nam Spiritus Sanctus, inquit S. Bernardus, illa hora gratum non recipit, quidquid aliud, quam debes, neglecto eo, quod debes, obtuleris. (S. XLVII, in Cant.) Sed et Chrysostomus suam in hoc genere Symbolam confertens: Considera quæso, inquit, mensa regalis est apposita. Angeli mense ministrantes, ipse Rex adest, et tu, adstas oscitans? (S. CHRYS. hom. LXI, ad popul.) 3. *Devote*, sive passionem Christi considerando, sive actus varios virtutum cum Sacerdote eliciendo, sive orationes varias recitando; hoc enim est pingue Sacrificium, ad quod respicit Dominus, sicut olim ad Sacrificium Abel respexit. (GEN. IV, 4.) Videatur Alphonsus Rodriguez, part. II, tract. VII, cap. XV, et XVI.

ALII CONCEPTUS.

S. Propheta Jeremiæ in plateis Jerosolymitanis ingens quedam virorum morientium in spiritu ostensa est strages, quæ ipsum commovit, ut in hæc verba lamentaretur: *Cum deficerent quasi vulnerati in plateis civitatis, cum exhalarent animas suas*. At vero quamnam existimatis hujus mortalitatis fuisse causam? nimirum, quia deerat eis triticum, et vinum, et ideo Propheta statim subiungit; *Ubi est triticum et vinum?* Quæ

verba ad propositum nostrum applicare possumus, quia, quando ab inimicis angustiamur, ad Missam nobis recurrendum est, dicendo: *Ubi est triticum et vinum?* Ubi est sacrificium illud crementum, in quo panis et vinum in Corpus et Sanguinem Christi transubstantiata, omnes a nobis repellunt bellorum hostiliumque armorum angustias, omnemque a nobis metum auferunt? Ut proinde Ecclesia longe prosperioribus auspiciis dicere possit, quod olim dixit Numa Pompilius, cui cura annuntiatum fuisset, in propinquo adesse hostilem exercitum, respondit ille: Et ego sacrificabo, MANSI, d. VIII, n. 2.

Eo tempore, quo electus Dei populus a Gedeone tanquam Judice gubernabatur, a numero quodam hostili exercitu omnes præ timore consternati trepidabant; nam, ut sacer textus ait, *Omnes Orientales populi fusi jacebant in valle, et locustarum multitudo*; et tamen certi ejusdem panis augurio innumerabilis hic exercitus dispersus, et dissipatus fuit; dicebat enim Gedeon: *Videbatur mihi quasi subcineritibus panis volvi, et in castra Madian descendere, cumque percussisset ad tabernaculum, percussit illud atque subvertit, et terræ funditus coæquavit*. Quod utique in figura contingebat illis: nam panis ille Eucharisticum præfigurabat sacrificium, ejus est illa propria virtus, quod hostiles dissipare queat exercitus; panem vero illum a Gedeone visum Eucharistici Sacrificii fuisse figuram. Cajetanus ex sequenti observatione demonstrat, inquiens: Ex eo, quod scribitur volutus, insinuat, quod hujusmodi panis erat orbicularis figura, hæc enim figura ad motum revolutionis valde est habilis; ac proinde hostiam sacram significat, quæ in Missa consecratur; hæc enim secundum usitatum Ecclesiæ ritum figuram præfert rotundam, adeoque habilis est, ut ad dissipandos hostiles exercitus in eosdem devolvatur. *Ibid.* n. 8.

Sanct. Patriarcha Jacob, ut videre est Gen. IV, in principio sequens a Domino accepti præceptum: *Surge, et ascende Bethel, et habite ibi, facque altare Deo*. Observandum vero est, quod priusquam in executionem hujus præcepti altare pro sacrificio offerendo erigeret, prius sollicitus fuerit, ut domus suæ familiares Deo gratos redderet et acceptos, nam, ut Scriptura ait: *Jacob vero omni convocata domo sua ait: Abjicite Deos alienos, qui in medio vestri sunt, et mundamini*; hæc autem mundatione peracta, do-

metisticis suis dixit: *Surge, et ascendamus in Bethel, ut faciamus ibi altare*. Quia autem omnia in figura contingebant illis, ideo sine dubio divina sapientia Christianos docere voluit, quod priusquam pro Sacrificio Missæ celebrando vel audiendo, ad altare accedamus, si condignum inde fructum percipere volumus, necessum sit, ut prius e domo cordis et conscientie nostræ idola, idest, inordinatos affectus, appetitus, vitia, et peccata penitus eliminemus, et ita mundemur; quia, ut Oleaster ait: Qui summo Deo est litaturus, oportet eum mundari intus et extra. *Ibid.* d. XI, n. 1.

In Exodi libro, Aaroni et filiis ejus Deus præcepit: *Facies labrum aeneum cum basi sua ad levandum, ponisque illud inter tabernaculum testimonii, et altare*. Quo vero sine Deus lavacrum istud erigi præcepit, sacer textus manifeste declarat, dum inquit: *Missæ aqua lavabunt in ea Aaron et filii ejus manus suas ac pedes, quando ingressuri sunt ad altare, ut offerant in eo*. Circa quæ verba persuadere mihi facile possem, solum in ministris sacerdotalibus hanc requiri munditiam, et puritatem interiori, nisi Oleastro vide retur, eandem quoque requiri in omnibus aliis, qui ad altare accedunt etiam Missam dumtaxat auscultaturi, quod conveniens esse existimo, licet non sit necessarium, nec ommissio ejus mortaliter culpabilis existat. Adumbrat, inquit Oleaster, locus isse examen, quod quisque facere tenetur, cum ingreditur domum Dei, ut non nisi lotus ingreditur, sed timendum est valde, ut Augustinus notavit, ne maculas a corpore extergas et laves, non autem a mente. Ubi præcipue notanda sunt verba illa: *Quisque facere tenetur*. *Ibid.* n. 1.

S. Procul Missam olim longissimam fuisse, postea vere a S. Basilio abbreviatam, ac tandem S. Joann. Chrys., ob pigritiam et nauseam christianorum, in Ecclesia potius lenocinantium, quam Missam auscultantium, compendiosiore factam fuisse tradit. Idem Baronius refert, quod inter alios abusus a S. Augustino sublatus unus fuerit, quod videlicet multi e Missa recederent, priusquam eidem finis impositus fuisset, alter vero, quod, quo tempore Missa celebratur, circumstantes fabulis vacare consueverint, quem utrumque abusum, præcipue vero Missarum prolixitate fastidientium, idem Augustinus graviter reprehendit. BARON. ad ann. 446, n. 28.

Cum aliquando insigni illi Dei servo Angelo de Pazz annuntiaretur plurimum querela, qui illum prolixam nimis Missam celebrare lamentabantur, is se excusavit, dicendo: *Certus sum, quod Missa mea nunquam ad illud usque tempus se extendat, quod Christus Missæ Sacrificii cruenti in monte Calvario celebrato impendit, hæc enim quatuor horarum spatium duravit*. MANSI d. XIV, n. 1.

Considerent, obsecro, hi, qui de Missa prolixitate conqueruntur, damnum, quod sibi conciliant, quia, si subditus prolixam Principis sui desiderat et ambit audientiam, benignamque, et familiarem illius colloquium, quantumvis diuturnum, ut hæc ratione desideratos ab eo favores, et gratias implorare, aut ad beneficia aliis impetranda occasionem habere possit; quanto magis christianus gaudere debet, se opportunitate fuisse nactum, ut in Missa longo tempore, præsentia corporali Filii Dei, ibidem ad nos divina gratia sua cumulandos, honorumque terrenorum prosperitate locupletandos, realiter existens, frui possit? D. Chrysostomus se intelligere non posse profitetur, quomodo christianus comædiis profanis quantumcumque prolixis oculos et aures avidas sine ullo fastidio præbere possit, et postea verbum Dei auscultare fastidiat. Hic vero, inquit, ubi loquitur Deus, ne exigum quidem patientiæ tempus expectet. Quæ verba etiam illis, qui longas Missas impatienter audiunt, facile appellare possumus; in hæc enim non solum Deus in propria persona loquitur, verum etiam ipsemet est Sacerdos, Victimam, et Sacrificium. En ipsamet D. Chrysostomi verba: *Centum et sexaginta horas habenti in hebdomada, unam et solam horam sibi segregavit Deus, et hæc in opera secularia, et ridicula, et conventicula insumit*. *Ibid.*

MISCELLANEA.

QUALITAS. — Recte Ovidius, non placere diis sacrificia, nisi et obedientia accedat, indicavit hoc disticho.

Non bove mactato cœlestia numina gaudet,
Sed quæ prestanda est, et sine teste fides.
ERSI, XII.

Nec minus argute Persius:

O curvæ in terras animæ, et cœlestium inanes.
Quid jurat hoc, templis nostros immittere mores,
Et bona diis ex hæc scelerata ducere culpa.

PERSIUS, II.

Horatius quoque Deos animum, non sacrificium attendere, sequentibus verbis ostendit.

... , Te nihil attinet.
Tentare nulla cæde bidentium,
Parvos coronantem marino
Rore deos, fragilique myrto :
Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuos blandior hostia
Mollibus everso Penates
Farre pio, et saliente mica.

L. I. EROD. XIII.

Socrates sacrificia volebat quam minimis impendiis constare, quod Dii, ut non egent rebus hominum, ita magis affectus immolantium spectent, quam divitias; alioqui cum improbissimi quique abundant divitiis, male prospertum esset bonis, ut qui non perinde ac illi, deos colere possent. ERAS. l. III, *Apaphit.*

Ovicula S. Francisci et S. Coletæ ingressa Ecclesiam Missæ assistebat magna cum modestia, et elevationis tempore in genua nixa, non ante finem surgebat. *Temp. in Sp. mag.* p. 2, fig. 13.

S. Eleutherius ab indomitis equis in asperum montem tractus, cum ibidem Sacri celebrandi occasionem nactus esset, leones, ursi aliaque bestiae e silvis gregatim accurrentes, sanctum virum circumsteterunt Sacris operantem, et tanta modestia gestuum, membrorumque compositione ac attentione interfuerunt, velut rem divinam exploratum venissent. SUAVIS, 28 April.

Ephebus Alexandri Magni, cum Sacrificio adstaret, et excussa e foco flamma manum graviter adureret, dissimulato dolore, ne quidem movit se ut, ne sacrificantem motu suo turbaret. S. AMBR. lib. III, *de Virgini.*

In India Porcæ Rex, etsi primis adhuc juvenilibus licentiae annis, tam erat tamen in colendis idolis suis, quæ non pauciora quintgentis in lazario asservabat, superstitione religiosus, ut quotidie totum antemeridianum tempus, sex solidas horas, offerendis suis cuique donis impenderet, nec ad alia ulla negotia daret aditum. PETRUS JARTICUS, l. VI, *hist. In Or. c. x.*

NECESSITAS. — Ovidius necessitatem sacrificiorum, donorum diis offerendorum, sic ostendit :

Nos quoque tangit honos, festis gaudemus, et aris
Turbaque coelestes ambibiosa sumus.
Sepe deos aliquis peccando facit iniquos,
Et pro delictis hostia blanda fuit.

Sepe Jovem vidi, cum jam sua mittere vellet
Fulmina, thure dato sustinuisse manum.
At si negligitur, magnis injuria penis
Solvitur, et justam preterit ira modum.

L. V. FAS.

UTILITAS. — S. Porphyrius Gazæ Episcopus Constantinopoli difficilem rem ab Arcadio Imperatore per libellum supplicem impetraturus, Theodosium Archadii filium suum recens natum a baptismali fonte referri vidit, et ingenioso commento libellum purpure, qua parvulus tegebatur, imposuit, quasi ipse Infans eum offerret, cessitque feliciter consilium; nam Arcadius petitionem implevit, et idola demolitus est. STRIUS, XXVI, *Febr.*

Emanuel Sosa in tempestate constitutus, filiolum suum innocentem manibus in coelum sustulit, et propter illum, ut parceret, rogavit; quanto magis Deus propter suum Filium in Sacrificio Missæ oblatum parceret?

DIGNITAS. — Joannes de Angelis; Cogitanti mihi, inquit, de Missæ altissimis mysteriis semper ea gloria, et delectatio, sub Pater æternus in Filii sui oblatione sub velamine Sacramenti percipit, tam grandis, et eximia videri solet, ut Angelorum chori, Beatorumque turmæ, nullam fere præ hæc conferant voluptatem; cum cuim Sacerdos Deum Deo, illi vero creaturam tantum offerant necessario sequitur, ut horum oblatio præ illa quasi nihilum reputetur. *Ap. Nol. tr. IV, de Sacr. Mis. c. IX, § 2.*

AUCTORES.

Nicolaus Lancizius opus. XIII.

Lucas Pinellus de Missa.

Philippus D'Outreman in Paedagogo Christiano part. II, c. IX.

Alphonsus Rodrig. p. II, tr. VIII, c. XIV, XV et XVI.

Joannes Nadasi in Anno Eucharistico hebdom. XXXVI et XXXVIII.

Jacobus Marchantius in Hort. Pastor. tr. IV, a lect. 13.

Item in Virga Aaronis tr. III, lect. 10 et seq. Julius Nigronus in reg. II, communium.

Antonius Gaudier de Natura, et statibus perfectionis, part. I, sect. II.

Franciscus Arrias in Thesaur. inexhausto tom. I, tr. IV, a c. I, usque ad x.

Petrus Sanchez in regno Dei part. VII, c. IV.

Josephus Mansi in Biblioth. morali.

SANCTORUM CULTUS ET FESTA.

QUOAD ESSENTIAM, SEU INSTITUTIONEM.

DEFINITIO. — Est actus Religionis, quo debitum Sanctis cœlitibus cultum exhibemus. Intelliguntur autem hic per sanctos, homines, et Angeli, ad fruendam beatitudinem, quæ in visione Dei consistit, admissi. BATALINCEL. in *theatro vit. hom. V. Sanct.*

DIVISIO. — Dividitur in cultum *Interiorem*, et *Exteriorem*. Ille est, qui sola mente, absque ullo signo externo, peragitur; Iste, qui signis etiam, sive verbo, sive opere exhibitis, demonstratur.

ACTUS. — *Eos magnificare*, tum ob sanctitatem, propter quam inter amicos Dei numerari meruerunt, tum propter dignitatem, ad quam a Deo ob merita sua præclara sunt evecti. CANISIUS, c. X, q. 8.

Predicare, et laudare, ut, dum ore, et lingua eorum laudes celebramus, cor nostrum concepta de illorum excellentia, et admiratione abundare demonstramus.

Amare: id est, de eorum felicitate perire ac si nostra foret, gaudere ac gratulari, cum amicorum omnia sint communia.

Eos honorare, tum eorum reliquias et imagines venerando; tum varia obsequia in honorem illorum prestando.

Illos in necessitatibus invocare, sibi que de omnibus Sanctis dictum credere, quod S. Bernardus de Angelis dixit: Quoties gravissima cernitur urgere tentatio, et tribulatio vehementis imminere, invoca Custodem, Patronum tuum, Doctorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione. Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt; quid trepidamus. Tantum sequamur eos, adhæreamus eis, et in protectione Dei cœli commoremur. S. BERN. in *Ps. quæ habet.*

Imitari illos pro viribus, juxta monitum S. Ildephonsi dicentis: Imitamini Matrem Virginem, et Sanctos omnes, quos laudatis: quoniam non tantum illis prodest nostra laudatio, quam nobis eorum imitatio. Unde sponso magis placet imitator devotus, quam laudator otiosus, tamen vera laudatio cordis imitatio est operis. S. ILDEPH. S. *lib. de Assumpt.*

Alios quoque ad eorum amorem et venera-

tionem excitare: sic enim, et affectus erga illos noster amplius demonstratur, et eorum erga nos amor, favoreque firmius confirmatur.

ORIGO FESTORUM. — Dierum festorum sanctificatio immediate, et sine dilatione post conditum mundum a Deo præcepta fuit, quando scilicet die septimo a creaturarum productione ulterius prosequenda cessavit, prout ex verbis (*benedixit diei septimo etc.*) clare deducitur: quid enim est (*et sanctificavit illum*) interrogat D. Chrysostomus? nihil profecto aliud, quam ab aliis illum segregavit, docente nos divina Scriptura, propter quod, postquam dixit: *Et sanctificavit illum*, adjicit: *eo quod in illo requieverat ab omnibus operibus suis, quæ ceperat Deus facere*. Jam hinc ab initio doctrinam hanc nobis insinuat Deus erudiens in circulo hebdomadis diem unum integrum segregandum, et reponendum in spiritualem operationem. S. CHRYS. *ho. X, in Gen.*

Lippomanus quoque censet, Moysen per hoc verbum, *benedixit*, modum exprimeri voluisse, qui in obsequio et cultu Deo exhibendo servandus est. Unde *benedixit* ita exponit: id est, in eo sibi benedictiones ad laudes fieri voluit, sibi que consecravit; ceteros quidem operum exercitio deputans, illum vero suo cultui mancipans: sanctificatio enim idem est, quod ad divina obsequia applicatio. LIPPON. in c. I, *Gen.*

Cur autem Deus diem septimum potius suo cultui destinavit, hujus sacer textus sequentem assignat rationem: *Quia requievit ab universo opere, quod patrarat*; quibus verbis modus festa sanctificandi innuitur, qui in eo consistit, ut in illis ab omni opere servili absteineatur. Doctor Angelicus inter multas rationes institutionis et sanctificationis hujus diei talem quoque adducit: Primo datum fuit ad destructionem erroris: prævidit enim Spiritus S. quod futuri erant aliqui, dicturi mundum semper fuisse, de quibus S. Petrus loquitur: voluit ergo Deus, ut custodiretur unus dies in memoriam, quo Deus omnia creaverat in sex diebus, et in septimo quievit a novis creaturis condendis. Porro hujus præcepti revocationem ex universa Sacra Scripturæ serie nullibi factam fuisse colligitur, nisi postquam populus Israeliticus in deserto substitit: antea enim præceptum hoc eidem populo implicite quidem traditum fuit, quando nimirum Deus illis Manna suum liberaliter imperiens, dis-